

WAARDIG WERK WERELDWIJD
Een campagne van de vakbonden en de Vlaamse Noord-Zuidbeweging
2008 - 2010
WERK WERELDWIJD WAARDIG
WERELDWIJD WAARDIG WERK

11.11.11

VECHT MEE TEGEN ONRECHT

Actiekrant Campagne 2008

Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
De Campagne Waardig Werk in een notendop	4
Waarover gaat de Campagne Waardig Werk	8
Campagnepartners: Werknemers op de barricades voor hun rechten	12
Zuid- Afrika - Sikhula Sonke	12
Thailand - Thailand Labour Campaign	
Dominicaanse Republiek - CASC	
Schafttijd: samen aan tafel voor waardig werk	17
Fondsenwerving: We gaan ervoor!	22

Colofon

Redactie Jacques Mevis, Bart Demedts, Ilona Plichart, Myriam Keustermans, Evie Vandevyvere, Maartje Coolen, Brecht Vander Meulen, Eindredactie Ilona Plichart

Foto cover Zuid-Afrikaanse plantagearbeidsters aan het werk (foto: WFP)

Foto's ILO (p. 2), 11.11.11 (p. 19 en 21), ACV (p. 7), Michel Dubois/CNCD-Opération 11.11.11 (p. 9), Tineke D'haese (p. 10 en 15), Patrick Holderbeke (p. 22) Vormgeving Yichalal - info@yichalal.be Druk Drukkerij Vaes

Verantwoordelijke uitgever Bogdan Vanden Berghe, Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel

Waardig werk? Niet de meest strijdvaardige naam voor een campagne. Maar we willen absoluut deel uitmaken van de internationale campagne 'Decent Work'. Hoe vertaal je dat in het Nederlands? 'Fatsoenlijk werk', 'degelijk werk', 'betamelijk werk'...? Geef toe, bekt niet zo goed. Laat het dan maar 'waardig werk' zijn. Een alliteratie gaat er makkelijk in, Wendy van Wanten, Bob de Bouwer en Willy Wonka indachtig.

'Werk aan de Wereld' was ook een alliteratie en ook een campagne rond arbeid samen met de vakbonden. Van '96 tot '98, tien jaar geleden. Het thema heeft niet aan belang ingeboet, maar is wel complexer geworden. Indertijd konden we nog ongegeneerd het verhaal vertellen van goed en kwaad. Over de ceo's van de grote merken in het Noorden, die per uur binnenrijven wat hun werkslaven in het Zuiden in eeuwig en drie dagen onmogelijk konden verdienen. 't Waren schone tijden. Intussen heeft het Indiase Tata Jaguar en Landrover opgekocht, doen de Chinezen gouden zaken in Congo en is onze Stella half Braziliaans.

Waardig Werk

Espressione italiana:

Lavoro Dignitoso

Espressione spagnola:

Trabajo Decente

Espressione inglese:

Decent Work

Espressione francese:

Travail Décent

Espressione tedesca:

Menschenwürdige Arbeit

Espressione olandese:

Waardig Werk

De wereld verandert, zoveel is duidelijk. Maar of de werknemers daar beter van worden? Het is geen eenduidig verhaal. Wel is er een onmiskenbare rode draad: de globalisering zet zich door in alle economische sectoren, met meer en grotere multinationals. De afstand tussen de werkvloer en de tafel met de strategische plannen wordt steeds groter. Werknemers worden als naamloos gereedschap afgewogen op hun rendement. Hoeveel moet je ervoor betalen en wat leveren ze op? Zo kijk je ook naar drilboren, drukpersen en vrachtwagens. Als er beter op de markt is, moet de oude rommel buiten. Anders steekt de concurrentie je onverbiddelijk voorbij en kan je de boeken sluiten. Dat zijn nu eenmaal de spelregels van de vrije markt. Alleen vergeet men vaak dat die spelregels geen natuurwetten zijn, maar regels die bedacht en gedictieerd worden vanuit een specifieke kijk op economie en arbeid.

De globalisering kunnen en willen we niet terugschroeven. Maar we willen een globalisering die iedereen ten goede komt en die werknemers niet tegen elkaar uitspeelt. Waardig werk en een waardig inkomen zijn fundamentele rechten en zijn de onontbeerlijke basis voor ontwikkeling. Hier bij ons en overal ter wereld, *urbi et orbi*.

Bart Demedts, campagnediens 11.11.11

Campagne Waardig Werk in een notendop

Een waardige job werkt

Een goede job aan een fatsoenlijk loon is de beste hefboom om uit de spiraal van armoede te raken en te blijven. Helaas hebben miljoenen werknemers het steeds moeilijker om een waardig inkomen te verwerven.

Rechten van werknemers staan overal ter wereld onder druk. In Noord en Zuid, in Oost en West moeten werknemers steeds flexibeler zijn en genoeg nemen met beperkte sociale bescherming. Bovendien verhuizen bedrijven steeds makkelijker, op zoek naar de goedkoopste productiemogelijkheden. Werknemers worden al te vaak beschouwd als een 'onkost', iets waarop je kunt besparen als het te duur is. Werknemers worden dus steeds kwetsbaarder en krijgen in vele landen niet het recht om hun stem te laten weerklinken en het onrecht aan te klagen.

En dan zijn er de miljoenen mensen die overleven dankzij de informele economie. Ze nemen allerlei

ongeorganiseerde klusjes en banen aan en genieten geen enkele vorm van bescherming.

De onzekere werksituaties zet werknemers tegen elkaar op, want het lijkt alsof werknemers in andere landen of continenten, concurrenten zijn. Terwijl internationale solidariteit broodnodig is. Immers, pas als werknemers in het Zuiden een deftig loon krijgen en tegen goede arbeidsvoorwaarden werken, zullen werknemers in het Noorden dezelfde voorwaarden kunnen blijven afdwingen.

Twee jaar lang zullen we campagne voeren voor het recht op waardig werk en op een leefbaar loon, voor iedereen! We gaan voor een breed maatschappelijk debat in de pers en de media, in scholen, bedrijven en gemeenten. Met heel concrete eisen trekken we naar Belgische, Europese en internationale beleidsmakers.

Waardig werk voor een waardig inkomen. Er is werk aan de winkel!

Deze ngo's trekken mee de Campagne Waardig Werk

Wereldsolidariteit is verbonden met de Christelijke Arbeidersbeweging en zet zich in voor sociale ontwikkeling wereldwijd, met de nadruk op menswaardig werk en sociale bescherming voor iedereen. In het Zuiden werkt Wereldsolidariteit samen met sociale bewegingen. Partners in eigen land zijn o.a. ACV, KWB, KAV, KAJ en Okra. Wereldsolidariteit huisvest ook het Vlaamse luik van de Schone KlerenCampagne.

www.werelsolidariteit.be
www.schonekleren.be

FOS Socialistische solidariteit is geworteld in de socialistische beweging in Vlaanderen. In het Zuiden ondersteunt FOS vakbonden en boerenbonden die werken rond gezondheidszorg en werkomstandigheden. In België volgt FOS het Europese Ontwikkelingsbeleid op en sensibiliseert rond thema's als kinderarbeid en (on)menselijke werkomstandigheden. FOS steunt in Palestina de uitbouw van werknemersbewegingen.

www.fos-socsol.be

Oxfam Solidariteit is niet te verwarren met haar Vlaamse zusterorganisatie Oxfam-Wereldwinkels.

Oxfam Solidariteit is de tweetalige Belgische poot van Oxfam International, een netwerk van onafhankelijke organisaties die nauw samenwerken om armoede te bestrijden. Oxfam Solidariteit steunt in 35 landen in het Zuiden partnerorganisaties die werken aan sociale verbetering. Het uiteindelijke doel is een globalisering gebaseerd op solidariteit.

www.oxfamsol.be

ABVV

Het **ABVV** is de socialistische vakbond.
www.abvv.be

Het **ACV** is de christelijke vakbond.
www.acv-online.be

Samen aan het werk

De Campagne Waardig Werk is een breed Belgisch samenwerkingsverband van de twee grote vakbonden ACV en ABVV, de Vlaamse ngo's Wereldsolidariteit, FOS en Oxfam Solidariteit en de twee koepels van de Noord-Zuidbeweging, 11.11.11 en CNCD-Opération 11.11.11. Voor het eerst sinds lang krijgen we dus een gelijklopende 11.11.11-campagne in het Noorden en het Zuiden van het land, waaraan ook de Franstalige vakbondsafdelingen deelnemen.

De andere organisaties die lid zijn van 2015 DE TIJD LOOPT, zoals Oxfam Wereldwinkels, Broederlijk Delen of Vredeseilanden, volgen deze campagne met veel interesse en nemen actief deel zodra het in hun werking past.

Twee jaar Campagne Waardig Werk

Deze brede Campagne Waardig Werk loopt over twee jaar. Tijdens het eerste actiejaar wil 11.11.11

een breed publiek laten kennismaken met het thema en aansporen tot debat en standpuntbepaling. In 2009 trekken de vakbonden met de eisen voor het recht op waardig werk naar honderden bedrijven.

In 2008 willen gaan we dus breed sensibiliseren, vanaf 2009 leggen we een stevig eisenpakket op tafel. Deze eisen voor waardig werk in Noord en Zuid, Oost en West, willen we afdwingen bij politici en beleidsmakers op Belgisch, Europees en internationaal niveau.

De Campagne Waardig Werk zal de strijd voor waardig werk in het Zuiden in de kijker zetten. We willen tonen hoe mensen in Azië, Afrika en Zuid-Amerika zich organiseren om dag na dag de moedige en soms gevaarlijk strijd voor een waardige job aan te gaan. Er is ook aandacht voor de vertaling van deze strijd in samenwerking tussen werknemers en organisaties uit België en uit het Zuiden.

Een internationale campagne

Onze Belgische acties sluiten aan bij de internationale campagne **Decent Work, Decent Life**. Die campagne werd in 2007 boven de doopvont gehouden om het thema waardig werk overal ter wereld bij burgers, beleidmakers en internationale instellingen op de agenda te krijgen.

Initiatiefnemer is ITUC (International Trade Union Confederation). Dit internationale vakverbond is een samensmelting van de twee grote internationale vakbondskoepels.

decent work
decent life

ITUC lanceerde in juni 2007 een internationale 'Oproep tot actie', met een petitie en een uitnodiging om in elk land campagnes op te zetten. Intussen hebben organisaties in een 20-tal landen en een aantal grote regionale vakbondsorganisaties zich al bij deze oproep aangesloten. Met onze brede **Campagne Waardig Werk** staat ons land, samen met Spanje, het verst.

Maak kennis met de internationale campagne en onderteken de 'Oproep tot Actie' op www.decentwork.org

De campagne stap voor stap

Stap 1: Startdag en persactie

Voor we twee jaar lang samen op pad gaan, leren we elkaar best beter kennen. Dat kan op de nationale startdag op zaterdag 20 september. We dompelen alle 11.11.11-vrijwilligers en de medewerkers van de vakbonden onder in de nieuwe campagne.

Het publieke startschot van de campagne weerklinkt op dinsdag 7 oktober. Op initiatief van de internationale vakbondsorganisaties is 7 oktober vanaf dit jaar de Internationale Dag voor Waardig Werk. We trappen op die dag onze campagne in gang met een sprekende persactie.

Stap 2: 11.11.11 neemt het voortouw van 24 oktober tot 11 november:

Dit najaar neemt 11.11.11 het voortouw om het brede publiek te sensibiliseren voor de problematiek van 'waardig werk'.

Met Vrijdag Schaftdag organiseren we op vrijdag 24 oktober onze jaarlijkse actiedag. We gaan voor

honderden schaft-acties en workshops in organisaties, gemeentebesturen en scholen. De Schafttijd vormt ook het startpunt voor een vernieuwend jongerenproject. Ook op de honderden traditionele 11.11.11-activiteiten zullen we schaften.

Stap 3: Van 1 tot 21 mei 2009:

actie op de werkvloer!

In voorjaar 2009 trekken de vakbonden naar de bedrijven. Vanaf de Dag van de Arbeid (1 mei 2009) tot Rerum Novarum (21 mei 2009) mobiliseren de vakbonden hun syndicale delegaties om een 'schafttijd' te organiseren in hun bedrijf. Zo krijgen werknemers in het hele land het thema 'waardig werk' voorgeschoteld tijdens de middagpauze.

Stap 4: Vanaf september 2009:

het 2^e campagnejaar

Vanaf september 2009 verdiepen we het thema Waardig Werk met een tweede campagnejaar. Meer info volgt later.

Waarover gaat de Campagne Waardig Werk?

Werknemers zijn altijd wel ergens goedkoper. Er is altijd wel een overheid te vinden die de ogen toeknijpt als bedrijven de basisrechten van arbeiders aan hun laars lappen. Zolang die bedrijven maar in het land blijven, dat is wat telt. Zo worden werknemers pionnen op het schaakbord van bedrijven, multinationals en banken.

Waardig werk is essentieel. Wie werk heeft en hiervoor een fatsoenlijk loon krijgt, kan haar of zijn gezin voeden en een zekere levensstandaard bereiken. Wie werkt, kan zich ontplooiën en de eigen identiteit bevestigen. Wie werkt, levert een bijdrage aan de ontwikkeling van de maatschappij.

Werknemers zijn geen gereedschap! Werknemers zijn meer dan een 'kost', iets waarop je kunt besparen als het te duur is, of kunt dumpen als het versleten is! Werknemers in Noord en Zuid, Oost en West hebben recht op waardig werk en een waardig loon. Zo staat het ook in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Waardig werk is...

Waardig werk is, volgens de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO):

- vrij gekozen werk,
- met een inkomen dat de gezinsbehoeften dekt,
- met respect voor fundamentele arbeidsrechten zoals het recht op organisatie en collectieve arbeidsonderhandelingen,
- met sociale bescherming,
- met sociale dialoog,
- met gelijkheid tussen alle mannen en vrouwen.

Waardig Werk zorgt voor een waardig inkomen. Volgens de IAO moet een wettelijk minimumloon het mogelijk maken dat de werknemer (m/v) en zijn/haar familie in hun basisbehoeftes kunnen voorzien. 90% van alle landen heeft een wettelijk minimumloon, maar dat volstaat vaak niet om de essentiële kosten te dekken. Een wettelijk minimumloon is dus lang niet altijd een leefbaar loon.

▶▶ De vakbond, van levensbelang

Waardig werk betekent ook vakbondsrechten respecteren. Basisrechten van werknemers zijn bijvoorbeeld de vrijheid om zich te organiseren, te protesteren, of via het collectieve overleg de beslissingen met een impact op hun werk te beïnvloeden. Om die rechten in de praktijk af te dwingen, organiseren werknemers zich in vakbonden. Die willen afdwingen dat de overheid fundamentele rechten in wetten giet. Dat dit zelden zonder slag of stoot gaat, bewijst onze eigen Belgische geschiedenis.

Wereldwijd kan bijna de helft van de werknemers zijn of haar basisrechten niet doen gelden. De arbeidswetgeving blijft dode letter en politieke wil, de middelen of menskracht ontbreken. Werknemers staan bloot aan de willekeur van hun werkgever. Vakbonden kunnen dan het verschil maken, maar net in zulke landen zijn vakbonden veelal zwak of verboden, of wordt hen het leven zuur gemaakt. Wie zich engageert in een vakbond, krijgt te maken met ontslag of vervolging – en haast even vaak met bedreigingen of zelfs moord.

De Campagne Waardig Werk wil werknemers die de strijd voor betere werkomstandigheden voeren, in het voetlicht plaatsen. Hun sterkte is hun doorzettingsvermogen, en ook hun aantal. Pas als werknemers zich organiseren en zich met velen achter een eis scharen, kunnen ze overheden en werkgevers onder druk zetten.

Recht op sociale bescherming

Menswaardig werk omvat ook sociale bescherming wanneer je bij ziekte of werkloosheid even niet in staat bent om geld te verdienen. Ook kinderbijslag en jaarlijkse vakantie zijn bij ons verworvenheden van de sociale zekerheid. Waardig werk houdt ook

in dat je door je werk anderen beschermt, die geen geld verdienen via werk.

Voor de Campagne Waardig Werk staat als een paal boven water dat deze verworvenheden in België en andere verzorgingsstaten behouden moeten blijven. Sociale bescherming biedt een vangnet en garandeert solidariteit en stabiliteit.

Wereldwijd ziet de situatie er minder rooskleurig uit. Slechts 1 op 5 werkenden geniet voldoende sociale bescherming. In ontwikkelingslanden is dit amper 5 à 10 %. Dit komt omdat in deze landen het merendeel van de bevolking in de informele sector werkzaam is, wat wil zeggen dat zij helemaal geen sociale bescherming geniet. Dus geen pensioen noch een uitkering bij ziekte, arbeidsongeval of zwangerschap.

De Campagne Waardig Werk wil dat landen in het Zuiden een stevige duw in de rug krijgen om een systeem van sociale bescherming uit te bouwen. Ook voor wie werkzaam is in de informele economie. We illustreren de haalbaarheid van zo'n systeem met twee cijfers uit onderzoek van de IAO, de Internationale Arbeidsorganisatie:

- pensioenen uitkeren in 12 lage-inkomenslanden (6 in Azië, 6 in Afrika), zou per land minder dan 1 procent van het BNI van dat land kosten.
- In 2005 beloofden de 8 rijkste landen ter wereld op de G8-top 25 miljard dollar voor ontwikkelingshulp in Afrika. Amper 3 procent van dit bedrag volstaat om in alle lage-inkomenslanden in Sub-Sahara Afrika een minumpakket aan sociale bescherming te bieden.

(IAO, Cichon, Dr. Michel, Can low income countries afford basic social protection? First result of a modeling exercise, 2 003)

Zo'n systeem is betaalbaar en is dus een kwestie van politieke wil.

Het recht op waardig werk staat duidelijk in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Artikel 23

Een ieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.

Een ieder, zonder enige achterstelling, heeft recht op gelijk loon voor gelijke arbeid.

Een ieder, die arbeid verricht, heeft recht

op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld.

Een ieder heeft het recht om vakverenigingen op te richten en zich daarbij aan te sluiten ter bescherming van zijn belangen.

Artikel 24

Een ieder heeft recht op rust en op eigen vrije tijd, met inbegrip van een redelijke beperking van de arbeidstijd, en op periodieke vakanties met behoud van loon.

Waardig Werk in tijden van globalisering: winst op de eerste plaats

Drijfveer van onze wereldeconomie is winstbejag. Bedrijven willen hun jaarbalans afsluiten met een zo groot mogelijke winst, liefst groter dan het jaar voordien. In bijna alle economische sectoren zitten de **macht en economische activiteiten geconcentreerd bij een handvol topbedrijven**. Deze privéactoren bepalen de gang van zaken in de wereldeconomie. Hun macht is de voorbije decennia sterk toegenomen

Bedrijven kiezen voor plekken waar arbeidskosten en belastingen laag zijn en waar overheden willen opdraaien voor de noodzakelijke infrastructuur. Dit zet in Noord en Zuid, Oost en West de lonen en sociale bescherming – zo die er al is – steeds meer onder druk. De trend tot delocalisatie illustreert deze problematiek.

Delocaliseren, in alle windrichtingen

Multinationale ondernemingen doen steeds meer een beroep op onderaanneming. Bedrijven zoeken voor elke schakel in het productieproces de fiscaal meest gunstige plek en de goedkoopste arbeidskrachten. Blijken de voorwaarden elders nog beter? Dan verhuist het bedrijf dit deel van de productie gewoon. Delocaliseren heet dat, en het gebeurt aan een hoog tempo en in alle windrichtingen. Belgen starten in Polen een bouwbedrijf en detacheren werknemers tijdelijk (en zonder volle verplichtingen voor de Belgische Sociale Zekerheid) naar België. Koreaanse bedrijven hebben filialen in Indonesië, Ierland of Groot-Brittannië. Met de uit-

Grenzen vervagen

Werknemers zijn de arbeiders, bedienden... die met een arbeidscontract in de **formele economie** werken. Veel mensen in het Zuiden zijn gedwongen een job in de **informele sector** aan te nemen. Ze proberen te overleven en hun familie te voeden als straatverkoper, chauffeur... Dat is informeel werk, zonder enig contract. Deze informele werknemers hebben geen enkel recht op sociale bescherming.

Hiernaast zijn er de boeren in ontwikkelingslanden, die trachten te overleven via familiale landbouw en evenmin officiële bescherming genieten en de landarbeiders, die op het land van boeren werken en een stukje grond mogen lenen voor eigen gebruik.

De **grenzen** tussen formeel en informeel werk **vervagen** hoe langer hoe meer. Veel bedrijven geven enkel kortlopende contracten, die zeer weinig bescherming bieden en de druk op contractuele werknemers opvoeren. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in deze groep van extra kwetsbare werknemers.

breiding van de Europese Unie vonden Europese bedrijven gewillige en goedkope arbeidskrachten in Bulgarije en Roemenië. Als deze werknemers na enkele jaren meer rechten eisen, dreigen de bedrijven ermee hun filialen elders onder te brengen. Werknemers zijn immers overal te vinden.

Iedereen jouw collega!

Vandaag worden werknemers gedumpt in Genk of Roemenië, morgen in Brazilië, overmorgen in China... De angst om het behoud van de eigen job maakt dat velen werknemers in andere bedrijven en in andere landen beschouwen als concurrenten. Tegenover de praktijken van het internationale bedrijfsleven, dat werknemers uit verschillende landen tegen elkaar opzet en als gereedschap behandelt, plaatst de **Campagne Waardig Werk** een **concrete internationale solidariteit**.

We zijn geen concurrenten. Werknemers in Noord en Zuid zitten in hetzelfde schuitje. Waar Europa al heel wat ervaring heeft met de nachtmerrie van

▶▶ delokalisatie, gaat de enge droom elders verder. De concurrentie speelt nu meer tussen landen in Oost en Zuid, en tussen landen in het Zuiden onderling. Zodat de Mexicaanse arbeiders die auto-onderdelen produceren voor Alcoa te horen kregen: "voor één van jullie nemen we drie Hondurezen in dienst."

En de overheid?

Nationale regeringen verliezen steeds meer hun greep op bedrijven. De overheid heeft een stap opzijgezet en gaf de verantwoordelijkheid uit handen aan de privésector. Dit vanuit de neoliberale mythe dat de wetten van vraag en aanbod alles in evenwicht brengen.

Ondertussen weten we beter. Zelfs werk hebben is geen garantie meer voor een menswaardig leven. Binnen landen en tussen bevolkingsgroepen zien we dat de rijken steeds rijker worden, en de armen armer, ook al kloppen ze lange uren. De centrale eis van de Campagne Waardig Werk luidt dan

ook: **overheid, neem opnieuw uw verantwoordelijkheid op en zorg voor regels die waardig werk en een fatsoenlijk inkomen waarborgen.**

Ook de internationale instellingen schieten tekort. De Wereldbank, het orgaan van de VN dat financiële steun geeft aan ontwikkelingslanden, hanteert bedenkelijke beleidsadviezen. Landen waar bedrijven werknemers kunnen aannemen voor beperkte duur, landen die het nacht- en weekendwerk niet wettelijk beperken, landen die werkweken toestaan van meer dan vijf dagen of meer dan 50 uren per week, hebben volgens de Wereldbank een positief investeringsklimaat. Terwijl deze praktijken indruisen tegen fundamentele arbeidsnormen en elke sociale bescherming overboord gooien.

Met de politieke eisen van de **Campagne Waardig Werk** stappen we dan ook naar politici én naar beleidsmakers van internationale instellingen!

Onze eisen en voorstellen

De **Campagne Waardig Werk** heeft een eisenpakket klaar voor onze politici. Bij beleidsmakers en politici op Belgisch, Europees en internationaal niveau willen we volgende eisen afdwingen:

- **Wereldwijd respect voor het recht op een waardig inkomen uit waardig werk.** Dit waardig inkomen moet minimaal de basisnoden van de werkende en haar of zijn gezin dekken.
- **Waardig werk moet centraal staan in het internationaal beleid.** Waardig werk moet een centrale plaats krijgen in de eerste Millenniumdoelstelling en geïntegreerd worden in het beleid van België, de Europese Unie en internationale organisaties als IMF, WTO... Het Belgische engagement om 0,7% van het BNI te besteden aan ontwikkelingssamenwerking moet tegen 2010 effectief gerealiseerd zijn. De verhoging van het budget moet gepaard gaan met speciale maatregelen ter bevordering van waardig werk.
- **Overal ter wereld sociale rechten garanderen.** Wij eisen onder meer syndicale vrijheid voor iedereen, geen discriminatie op de werkvloer, respect voor sociale normen... Ook de sociale dialoog willen we gemondialiseerd zien.
- **Strikte en duidelijke regels voor de privésector.** Ook bedrijven moeten zich aan sociale normen houden. Commerciële belangen voor privéactoren en overheden moeten ondergeschikt zijn aan (het respect voor) deze sociale normen. Om deze normen beter te kunnen afdwingen, ijveren we voor bindende internationale arbeidsnormen.

Een uitgebreid overzicht van de eisen vind je in **Waardig Werk Wereldwijd**, het achtergrondossier van de campagne, en op www.waardigwerk.be

Een vrouwelijke loonkloof

De zorg voor het gezin, het huishouden en de bredere gemeenschap is een vorm van werk die officieel niet zo benoemd wordt. Nog steeds nemen, in Noord en Zuid, vooral vrouwen dit werk op zich. Zorgarbeid is veelal onderbetaald, en ondergewaardeerd. En ook niet erkend: zorgarbeid wordt niet meegerekend in het Bruto Nationaal Inkomen, de klassieke berekening van de goederen en diensten die in een land geproduceerd worden.

De loonkloof tussen mannen en vrouwen is ook in de formele economie zichtbaar. Ook in het Noorden! In België verdienen vrouwen per maand gemiddeld een kwart minder dan mannen. Vandaar dat 31 maart sinds 2005 **Equal Pay Day** is. Belgische vrouwen moet immers drie maanden extra werken, voor ze hetzelfde jaarloon verdienen hebben als de mannen op 31 december van het jaar voordien. Er is werk aan de winkel, ook in België!

2015

DE MILLENNIUMDOELSTELLINGEN
DE TIJD LOOPT

nog steeds...

Een goede job aan een fatsoenlijk loon stelt mensen in staat de armoedespiraal te doorbreken. Waardig werk kan dé sleutel zijn om de strijd tegen de armoede te winnen en de Millenniumdoelstellingen te realiseren. En toch kreeg waardig werk nauwelijks een plaats in de Millenniumdoelstellingen – nochtans dé belofte om tegen 2015 de armoede aan te pakken.

Syndicale organisaties en ngo's vinden het ongehoord dat de Millenniumdoelstellingen weliswaar in de marge menswaardig werk vermelden, maar niet als hefboom voor ontwikkeling. Tijdens de **Campagne Waardig Werk** eisen we dat het recht op waardig werk een prominente plaats krijgt in de Millenniumdoelstellingen.

Deze **Campagne Waardig Werk** maakt deel uit van 2015 DE TIJD LOOPT, het samenwerkingsverband van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging voor de Millenniumdoelstellingen dat in 2005 van start ging en zal lopen tot en met 2015. Even op een rijtje gezet

2005: 20 Vlaamse Noord-Zuidorganisaties laten Vlaanderen kennismaken met de Millenniumdoelstellingen.

2006 – 2007: Landbouw 2015: de milieu-, natuur-, landbouw-, consumenten- en Noord-Zuid-organisaties voeren samen twee jaar campagne voor een leefbare en milieuvriendelijke landbouw in Noord en Zuid. Vertrekpunt is de eerste Millenniumdoelstelling, die een halvering belooft van het aantal extreme armen en van mensen die honger lijden.

2008 – 2009: **Campagne Waardig Werk:** het recht op waardig werk **moet** in de Millenniumdoelstellingen!

2010: Nog vijf jaar te gaan: we maken een tussenbalans op!

Volg onze campagne op www.waardigwerk.be

Campagnepartners

Werknemers op de barricades voor hun rechten

Dit jaar laten we onze comités en het brede publiek kennismaken met vakbonds- en werknemersorganisaties in drie landen. De vakbond Sikhula Sonke, partner van FOS, ondersteunt de plantagearbeidsters in de Zuid-Afrikaanse wijnstreek Stellenbosch. In Thailand neemt de Thai Labour Campaign, partner van Oxfam Solidariteit, het op voor de rechten van de vele migrantenarbeiders. In de Dominicaanse Republiek neemt CASC het voortouw om ook de informele werkenden te organiseren en sociale zekerheid te bieden. Wereldsolidariteit steunt de CASC hierin.

Zuid-Afrika Neerwaartse spiraal eindigt bij tijdelijke landarbeidsters

Op de plantages in Zuid-Afrika staan de tijdelijke arbeidsters onderaan de ladder. Zij zijn goedkoper dan mannen en als tijdelijke werkneemsters kosten ze minder dan permanente krachten.

Na het einde van de Apartheid in 1994 heeft de Zuid-Afrikaanse wijn- en agro-industrie de wereldmarkt omarmd. Grote Zuid-Afrikaanse agro-bedrijven gingen internationaal. Multinationals verwierven een plekje op de Zuid-Afrikaanse markt. De internationale markt dicteert teelten en prijzen. Grote supermarktketens, goed voor het leeuwendeel van de inkoop voor Europa, zetten de boeren onder druk om de beste prijs te bedingen. Boeren zoeken

dan weer manieren om te besparen op de productiekost. De landarbeiders betalen de rekening.

Een groot probleem voor de landarbeiders zijn de vele uitzettingen. Seizoensarbeiders voor wie geen werk is, moeten nu het erf verlaten dat hun familie soms generatielang kon bewonen, in ruil voor werk op de velden van de boer. Omdat vrouwen en kinderen op de boerderijen leefden bij de gratie van de mannen, kunnen zij al helemaal geen recht op huisvesting doen gelden. Zo ontstaat een heel nieuwe klasse van arme landarbeiders die in informele nederzettingen samenwonen en geen toegang hebben tot gezondheidszorg of onderwijs.

Nochtans werden na de Apartheid verschillende wetten gestemd die de rechten van de landarbeiders moeten beschermen. Maar veel hebben die wetten nog niet uitgehaald. Zo werden gezinnen massaal van hun land gezet, net voor de wet om de woonzekerheid te vergroten in werking trad.

Landarbeidsters

De situatie van vrouwen is het belabberdst. Doen ze hetzelfde werk als mannen, dan krijgen zij doorgaans

Koppelbazen

Boeren laten de aanwerving van flexibele werknemers meer en meer over aan koppelbazen. Die voelen zich niet gebonden door de arbeidswetgeving. Arbeiders die door koppelbazen worden ingehuurd, zijn niet verzekerd tegen ziekte of arbeidsongevallen, overuren worden vaak niet uitbetaald en ze krijgen geen transportvergoeding. De koppelbaas neemt ook een commissie op het loon van elke landarbeider.

minder betaald. Op een opleiding voor gekwalificeerder werk met hoger loon moeten zij niet rekenen.

Er is een duidelijke verschuiving in de tewerkstelling. Vroeger werkten op de plantages voornamelijk mannen, met een soort vast contract. Nu krijgt 60% van de landarbeiders een tijdelijk contract. En twee derde van die tijdelijke jobs wordt ingevuld door vrouwen.

"Ik verdien niet genoeg om mijn kinderen te eten te geven en ik werk met mijn blote handen in velden vol pesticiden. Ik krijg niet hetzelfde loon als de mannen, ook al doe ik hetzelfde werk. Niemand moet me zeggen dat dit eerlijk is."

Gertruida Baartman, lid van Sikhula Sonke

En de vakbonden?

De Zuid-Afrikaanse arbeidswetgeving is vooruitstrevend. Maar de wetten zijn gebaseerd op onderhandeling tussen vakbonden, bedrijven en overheid. In de Zuid-Afrikaanse landbouwbedrijven werkt dit systeem niet. Landarbeiders zijn dan ook nauwelijks gesyndiceerd. De grote vakbonden hebben nog geen aanbod voor de groeiende groep tijdelijke arbeiders die door koppelbazen wordt gerekruteerd. En de problematiek van 'uitzettingen' hebben de vakbonden tot dusver niet opgenomen, terwijl dit voor landarbeiders nauw samenhangt met hun arbeidssituatie. Vooralsnog blijft de meest kwetsbare groep van tijdelijke landarbeiders meestal in de kou staan.

Sikhula Sonke

Sikhula Sonke, letterlijk 'Wij groeien samen', is een nieuwe vakbond die opkomt voor deze kwetsbare arbeidsters op de grote wijn- en fruitplantages in de Westelijke Kaap. Ontstaan onder de vleugels van de organisatie 'Women on Farms Project' in 2005, telt *Sikhula Sonke* nu al meer dan 3500 leden op ruim 120 farms.

Sikhula Sonke voerde al actie voor de gezondheid van werknemers, door beschermende kledij tegen pesticiden te eisen, en ijvert voor basisvoorzieningen als toiletten. In september 2007 was er een grote mobilisatie voor betere lonen, controle op arbeidsrechten en regulering van de koppelbazen onder de slogan 'Farm workers unite against hunger'. Ook bij uitzettingen komt *Sikhula Sonke* in actie.

"Op één van de boerderijen die ik opvolg, woont en werkt een vrouw al vanaf zeer jonge leeftijd. Ze heeft vorige week gehoord dat er voor haar geen plaats meer is. Ze was eerst permanente arbeidster, vervolgens werd ze 'casual worker' en nu mag ze er niet meer werken. Er is geen plaats meer voor haar. Dit is heel onrechtvaardig ten aanzien van de landarbeiders."

Ida Jacobs, Sikhula Sonke

Thailand Op zoek naar de goedkoopste werkkrachten...

In een poging interessant te blijven voor investeerders zet Thailand volgzaam en goedkope arbeidskrachten in de etalage. Dat het met de arbeidsrechten van die werknemers erg is gesteld, verwondert niet.

Slechts enkele jaren geleden stond Thailand bekend als één van de Aziatische tijgers. Nu doet de toenemende concurrentie met China, Vietnam en andere landen zich voelen. De Thaise overheid probeert de economie op peil te houden, maar de sociale kost is hoog. Arbeidsrechten staan onder druk en de werkloosheid neemt voor het eerst in jaren weer toe.

Uitbuiting ten top

In de arbeidsintensieve sectoren, met vooral kapitaal uit Taiwan en Zuid-Korea, is de concurrentie het meest voelbaar. Sommige bedrijven sloeten de deuren en verplaatsten zich naar interessantere locaties in de regio of daarbuiten. Andere bedrijven gingen in Thailand op zoek naar goedkopere arbeidskrachten. Die vonden ze onder de arme plattelandsbevolking en onder migranten uit buurlanden als Cambodja en Myanmar. De onzekere situatie van deze legale en illegale migrantenarbeiders gaf aanleiding tot ongekende uitbuiting. In 2005 bracht de overheid weliswaar het minimumloon van de migranten op hetzelfde peil als dat van de Thai, maar het minimumloon in de landelijke provincies blijft veel lager. En illegale arbeidskrachten kunnen nergens op tafel kloppen om rechten op te eisen.

Tijdelijke contracten, onderaanneming en thuiswerk zijn andere manieren om op de loonkost te besparen. Vaste lonen werden meer en meer ver-

vangen door stukloon en de minimumlonen stagneren. Door dit verloop naar informele werkvormen, beginnen sociale bescherming en arbeidsrechten langzaam te verdampen.

En de Thaise overheid? Die blijft zoeken naar mogelijkheden om investeerders aan te trekken. Er staat een wet op stapel die 'speciale economische zones' wil creëren, zones waar wetgeving op het vlak van milieu, werk of natuurlijke rijkdommen niet geldt. De overheid afficheert de lage lonen van migrantenarbeiders in deze zones als troef en speelt een belangrijke rol in de organisatie en controle van deze grensarbeid. Hierdoor stijgt de druk op de lonen van de Thaise arbeiders nog en is het idee van waardig werk verder weg dan ooit.

Vakbond staat zwak

De uitdagingen voor de Thaise arbeiders zijn enorm, maar het aantal dat lid is van de vakbond is zeer laag. Tegelijk verslechtert het klimaat voor vakbondswerking nog. Vakbondsmilitanten worden onder druk gezet, ontslagen en geïntimideerd.

De zwakke positie van de vakbonden was duidelijk in de deregulering van de minimumlonen, die nu provinciaal mogen verschillen. De progressieve vakbonden protesteerden hevig tegen deze maatregel, maar de werkgevers bleken sterker.

Thai Labour Campaign

De binnenlandse relocatie naar regio's met een lager minimumloon zet werknemers tegen elkaar op. *Thai Labour Campaign* is een ngo die tegengas

"Ik ben verbaal bedreigd en fysiek aangevallen door mijn werkgever, ik heb psychologische littekens van mijn leven in ballingschap. Maar het ergste aan het leven als migrante is dat er geen wet staat aan onze kant, geen bescherming, geen veiligheid en al helemaal geen rechten. Dus tenzij ik terug kan naar een beter Myanmar, is mijn leven gedoemd hetzelfde te blijven."

Ma Pwint Oo, 42 jaar, Birmaanse arbeidsmigrante in Thailand

18 vakbondsleiders van Sony Technology Company in de Thaise Eastern Seaboard Industrial Zone werden ontslagen op 1 juli 2007. De vakbondsgroep riep de hulp in van **TLC**. De ontslagen werknemers, begeleid door **TLC** en vakbondvertegenwoordigers, richtten zich eerst tot het ministerie van werk. **TLC** meldde de case ook aan internationale netwerken, zoals **Good electronics** en de **Schone Kleren Campagne** in Nederland en liet deze organisaties de Sony Holding in Nederland benaderen. Met resultaat! De ontslagen werknemers konden kiezen uit een degelijke ontslagvergoeding of hun job behouden.

geeft. Dat doet ze binnen de coalitie van progressieve vakbonden, *Thai Labour Solidarity Committee*. In mediacampagnes vraagt de coalitie aandacht voor de zware uitbuiting van de migranten. Tegelijk wil ze de verdeel-en-heerspolitiek tegen gaan door solidariteit tussen Thaise en migrantenwerkers te vergroten.

Een belangrijk obstakel voor vakbondswerk in Thailand is de uitblijvende ratificatie van IAO-Convention 87 en 98 inzake de vrijheid van vereniging en het recht op collectief onderhandelen. In 2007 besliste de ngo-coalitie een nationale campagne te lanceren om druk op de overheid uit te oefenen. Deze campagne omvat naast het gebruikelijke lobby- en beleidsbeïnvloedende werk vooral educatie en mobilisatie van arbeiders in verschillende economische sectoren.

Thai Labour Campaign (TLC) brengt de werkersverenigingen in contact met regionale en internationale netwerken. Thailand wordt zo op de kaart van de internationale solidariteit gezet.

Dominicaanse Republiek

Toenemende informalisering ondermijnt de arbeidsrechten

Meer dan de helft van de Dominicanen heeft een informele job. Het aantal werknemers zonder enige bescherming groeit. Dat versterkt de neerwaartse spiraal van afkalvende arbeidsrechten en verzwakt de regulering.

De Dominicaanse *maquila's* zijn bedrijven in de vrijhandelszones. Ze stellen zo'n 155.000 mensen tewerk, goed voor 7% van de beroepsbevolking. Maar de voorbije drie jaren zijn er massale afdankingen geweest. Tussen de 60.000 en de 100.000 mensen verloren hun job.

Volgens cijfers van de overheid vindt 70 % van de ontslagen werknemers geen nieuwe baan. Deze mensen vervoegen de honderdduizenden anderen, voornamelijk boeren en Haitiaanse immigranten, die in de informele sector het hoofd boven water proberen te houden, meestal door straatverkoop of kleine diensten.

Deze oprukkende 'informalisering' van de arbeid is in de eerste plaats negatief voor de betrokkenen. Ze kloppen lange uren en verdienen nog niet genoeg om van te leven, bij ziekte hebben ze geen inkomen, op pensioen moeten ze niet rekenen... De informalisering heeft nog meer kwalijke gevolgen, want zij versterkt de neerwaartse spiraal van afkalvende arbeidsrechten, verzwakt de arbeidsregulering en vermindert de toegang tot het systeem van sociale bescherming.

De ongelijkheid tussen werknemers neemt toe en de afstand tussen formele en informele arbeid vervaagt. Vaste contracten worden vervangen door tijdelijke, met veel minder rechten. Werknemers bevinden zich in voortdurende onzekerheid, want met een contract van drie maanden kan je op een week aan de deur gezet worden.

Vakbondswerking is niet makkelijk. Bedrijven ontmoedigen de vakbondswerking op allerlei manieren, door zwarte lijsten van syndicalisten op te stellen, door ontslagen en intimidatie. De vakbonden van hun kant zien hun onderhandelingspositie bedreigd door het lage ledenaantal. Immers, wie vertegenwoordigen de vakbonden dan nog?

CASC: Vakbond als sociale beweging

Op dit moment werken meer Dominicanen in de informele sector dan in de formele. Voor deze informele werknemers blijft recht op vakbondsvorming helemaal dode letter.

De *CASC* of *Confederación Autónoma Sindical Clasista* is met ruim 180.000 leden de grootste confederatie van vakbonden in de Dominicaanse Republiek. De *CASC* wilde de groeiende groep werknemers in de informele sector niet in de kou laten staan en profileert zich als sociale beweging.

"Sinds enige tijd is de *CASC* begonnen met het organiseren van werknemers in de informele sector, vanuit de overtuiging dat we meer dan een syndicale organisatie moeten zijn, namelijk een grote beweging van werkende mensen. We zien immers dat het neoliberale beleid van onze overheid ertoe leidt dat elke dag minder werkenden beschermd worden door de arbeidswetgeving van ons land. Terwijl elke dag meer mensen moeten rondkomen in de informele sector, zonder enige regulering of bescherming.

De werkers in de informele sector zijn binnen de *CASC* georganiseerd volgens het type werk dat ze doen. Zo is er personenvervoer, vrachtvervoer, landbouw, verkoop (artisanaat, fruit, kleding...), zelfstandigen (micro-ondernemingen, schoonheidssalons, garages, eetzaken...) en de bouw. Vooral in de transportsector staan we ondertussen sterk: 80% van de mensen die werkzaam zijn in het georganiseerde informele transport, zijn aangesloten bij de *CASC*.

De *CASC* was al sinds 1998 op zoek naar strategieën en programma's om enige bescherming te kunnen bieden aan deze kwetsbare groep werknemers in de informele

sector. In 2001 werd de nieuwe wet op de sociale zekerheid goedgekeurd. Toen hebben wij de *MUTUAL DE SERVICIOS SOLIDARIOS (AMUSSOL)* opgericht, met als doel de werknemers in de informele economie toegang te geven tot het systeem van sociale zekerheid en zo sociale bescherming te kunnen garanderen voor de werknemers en hun familie. *AMUSSOL* treedt op als virtuele werkgever, zodat werknemers kunnen aansluiten bij de georganiseerde sociale zekerheid.

Op 31 december 2007 waren al 3151 werknemers uit 62 verschillende sectoren aangesloten: taxichauffeurs, verkopers, garagehouders, kleine winkeliers..."

Francisca Jimenez, coördinatrice AMUSSOL

Juan Carlos Marte werkte voor het bedrijf *Hay Grey* tot hij in januari 2007 ontslagen werd. Nu verkoopt hij ananas op straat. Hij heeft twee kinderen en onderhoudt ook zijn ouders.

"Met ananas verkopen verdien ik 200 pesos (€ 3,7) per dag. Dat is onvoldoende om van te leven. Er zijn dagen dat we niets verdienen omdat de ananas niet tot bij ons raakt. Ananas verkopen is ook gevaarlijk werk. We kunnen alleen verkopen wanneer het stoplicht op rood staat. Soms zijn we nog bezig met een klant, als de wagens weer vertrekken. Heel wat verkopers werden al eens meegesleurd door een optrekkende wagen.

Met de hulp van *CASC* hebben we een vereniging van *buhoneros*, verkopers van het ronde punt, opgericht. Via onze vereniging verdedigen we onze rechten en proberen we onze verkoopplaats te behouden. We zijn overgeleverd aan de willekeur van de politie. Die zegt dat we illegaal verkopen, maar er bestaat hierover geen regelgeving. De vereniging helpt ons om onze koopwaar te recupereren, wanneer de politie die in beslag genomen heeft."

Schafttijd

Samen aan tafel voor waardig werk

Werknemers zijn geen gereedschap! Met deze slogan willen we tijdens het eerste actiejaar van de Campagne Waardig Werk een zo breed mogelijk publiek confronteren met de realiteit van uitbuiting en onmenselijke werkomstandigheden. Tegelijk willen we tonen hoe organisaties in het Zuiden mensen samenbrengen om te strijden voor arbeidsrechten, voor waardige werkomstandigheden en voor een leefbaar loon.

Om dat brede publiek aan te spreken, organiseren we de *Schafttijd*!

Waarom samen aan tafel?

De *Schafttijd* wil zoveel mogelijk mensen aan tafel brengen rond het campagnethema. Tijdens de middagpauze, in kantines, cafetaria's en restaurants, op school, tijdens infoavonden, op eetfeesten, op evenementen, tijdens quizavonden ...

Aan de *Schafttijd* is geen petitie of concrete politieke eis gekoppeld. Tussen 24 oktober en 11 november willen we zoveel mogelijk mensen confronteren met het recht op waardig werk. We ontmaskeren hoe de concurrentieslag tussen bedrijven en de zoektocht naar steeds goedkopere arbeidskosten miljoenen werknemers in Noord en Zuid in de kou

zet. Dit thema laat niemand onberoerd. Voer voor een stevige discussie aan tafel is gegarandeerd.

Een schaft-actie in jouw gemeente?

Belgen tafelen graag. De *Schafttijd* is dus geknipt om een breed publiek te bereiken. We geven jullie dan ook graag als opdracht voor het najaar: organiseer een *Schaft* in je gemeente! De refter eenvoudig aankleden tijdens de middagpauze, of een uitgebreid infomoment met externe spreker uitwerken: hoe je de *Schafttijd* ziet, hangt af van jullie eigen inspiratie en mogelijkheden.

Vrijdag 24 oktober: Vrijdag Schaftdag!

Op vrijdag 24 oktober willen we tijdens de middag-pauze Schaft-acties organiseren op zoveel mogelijk plaatsen tegelijkertijd. Na *Vrijdag Ulendag* (2006) en *Vrijdag Krabdag* (2007) is de laatste vrijdag voor de herfstvakantie stilaan onze traditionele actiedag. Kijk dus uit waar je die dag in je gemeente de tafel kan dekken.

Natuurlijk kan ook nadien, nog tot ruim na 11 november, volop geschapt worden. Je kan ervoor kiezen om de *Schafttijd* een plek te geven op andere 11.11.11-activiteiten waar jullie mensen samenbrengen rond een tafel: etentjes, de bar van jullie wereldfeest, tijdens een quiz, in het jeugdhuis ...

Enkele suggesties:

- **De verbredende aanpak**
Met de placemat, de massafolder, de affiche en het actiemateriaal tover je in een wip elk 'eetmoment' om tot een *Schafttijd*. Iedereen die aan tafel schuift, wordt onaangekondigd geconfronteerd met de actie. Er hoeft niemand aanwezig te zijn om uitleg te geven, het actiemateriaal spreekt voor zich.
De *Schafttijd* organiseer je in de refter van de school; in de kantine van het gemeentepersoneel, OCMW, rusthuis of buurthuis; in restaurants en horecazaken, in de cafetaria van het Cultureel Centrum, op eetfeesten van verenigingen, in studentenrestaurants, op evenementen...
- **De verdiepende aanpak**
Organiseer een *Schafttijd* als motiverend startmoment van de campagne in je gemeente, samen met medewerkers van de vakbonden, FOS, Wereldsolidariteit of Oxfam Solidariteit. Zo leer je elkaar kennen en ontdek je wie er in je gemeente

En de bedrijven?

Een *Schafttijd* past ook perfect binnen bedrijven, maar die nemen de vakbonden voor hun rekening tijdens de tweede fase van de campagne. ACV, ABVV, Wereldsolidariteit en FOS engageren zich **om tussen 1 en 21 mei 2009** via hun syndicale delegaties in honderden bedrijven in het hele land een *Schafttijd* te organiseren.

We rekenen op de grootschalige aanpak van de vakbonden. En we houden ons klaar om in mei 2009 mee de handen uit de mouwen te steken.

of streek interesse heeft voor het thema.

Nodig breed uit om op een middag of avond samen te 'schaften'. Er zijn talrijke mogelijkheden om je schaft inhoudelijk te stoffen: vertoon de campagnevideo, breng een discussie op gang of nodig een spreker uit die de campagne toelicht.

Je kan je schaft-actie naar hartelust verder invullen. Zorg, bijvoorbeeld, voor een 'werkbrigade' (zie verder) die van tafel tot tafel gaat. Serveer gratis soep of bied iedereen die aan de schaft deelneemt een lunchpakket aan.

Een lijst met leuke tips om je werklunch in te kleden en promotie te maken vind je vanaf juni op de campagnepagina's: www.waardigwerk.be.

De ingrediënten van een Schaft-actie

Met volgende materialen, vanaf juni te bestellen via de website, geef je elke deelnemer aan de schaft de kernboodschap van de campagne mee. Voorzie voor elke deelnemer:

Een placemat: Het eerste wat je onder je neus krijgt bij de *Schafttijd*. Leg de tafels vol placemats en de juiste toon is meteen gezet.

Een pin: Om op te spelden tijdens de *Schafttijd* en nadien mee naar huis te nemen. Wie zich kan vinden in de uitroep 'Werknemers zijn geen gereedschap!', draagt de pin! En onderschrijft daarmee meteen de eis dat waardig werk een recht is voor iedereen.

Een massafolder: De strijd voor waardig werk in een notendop uitgelegd. Om aan tafel over te discussiëren of om nadien thuis nog eens rustig na te lezen.

Verder kan je bij de *Schafttijd* natuurlijk gebruik maken van de campagneaffiche, de TV-spot, campagnevideo en de affichetentoonstelling.

Op de campagnepagina's www.waardigwerk.be kan je de hele actie op de voet volgen. Je kan online inschrijven, materiaal bestellen en je *Schafttijd* registreren.

In beweging

Op stap met de 'werkbrigade'

Naast de *Schafttijd* kan je ook een leuke, confronterende actie inrichten met de 'werkbrigade'. We trekken erop uit met gebruikt gereedschap, de gereedschapskist, werkkledij, de massafolder, de pin en met verhalen van werknemers uit het Zuiden waar we de mensen onverwachts mee confronteren.

Stel: je zit met enkele vrienden of collega's aan tafel. Plots komt er iemand langs en legt zonder een woord te zeggen een gebruikt stuk gereedschap op de hoek van je tafel. Aan dat stuk gereedschap zit een briefje: een korte, 'handgeschreven' boodschap van een arbeider uit het Zuiden die even aandacht vraagt voor zijn situatie. Hij vraagt geen aalmoes, maar een waardige job.

Je kent ze wel, vreemde snuiters die van tafel tot tafel gaan met beduimelde briefjes. Dat heeft altijd iets bevreemdends, maar laat je nooit onverschillig. Op dezelfde manier willen we mensen de boodschap van onze campagne even onder ogen brengen. En het past uitstekend om mensen aan te spreken in cafés, restaurants, evenementen, vergaderingen, kantines, studentenrestaurants, eetfeesten, quizen en op alle plaatsen waar mensen aan tafel zitten.

Samen sterk voor werk: een coalitie voor waardig werk in je gemeente!

11.11.11 trekt dit najaar de actie, maar we staan er niet alleen voor. Onze partners engageren zich om lokale initiatieven mee te ondersteunen. En wij houden ons klaar om in mei 2009 een handje toe te steken bij acties in bedrijven.

De 11.11.11-vrijwilligers starten al in mei met de voorbereiding van de campagne. De lokale en regionale medewerkers van de vakbonden worden er pas op de startdag van 20 september bij betrokken. Toch hoef je niet te aarzelen om elkaar nu al te leren kennen.

Hoe ga je te werk?

- Breng in kaart wie je in je gemeente kan aanspreken. Contacteer je provinciale 11.11.11-secretariaat voor de lokale contactgegevens van de vakbonden.
- Neem persoonlijk contact op om de nieuwe campagne toe te lichten. Of beleg een vergadering om kennis te maken, de campagne samen te bekijken en in te schatten wat ieders inbreng kan zijn.
- Organiseer samen een *Schafttijd* als gezamenlijk inhoudelijk startmoment.
- Betrek deze nieuwe partners bij jullie 11.11.11-activiteiten van dit najaar.
- Hou jullie klaar om in mei 2009 eventueel mee de acties in bedrijven te ondersteunen

Spreek volgende organisaties aan:

- de plaatselijke vertegenwoordigers van ABVV en ACV
- het gemeentebestuur en/of de gemeentelijke raad voor ontwikkelingssamenwerking
- sympathisanten van FOS, Wereldsolidariteit en Oxfam Solidariteit
- socio-culturele verenigingen die hierbij aanleunen zoals Animo, KWB, KAV, KAJ, Okra, CM, S-plus, socialistische mutualiteiten of VIVA-SVV
- iedereen die interesse heeft in dit thema...

De werkbrigade concreet:

- Duik in je kelder of ga langs in het kringloopcentrum voor wat oud gereedschap en een oude gereedschapskist.
- Bestel via de website de kaartjes met boodschappen van werknemers uit het Zuiden.
- Bevestig ze met een touwtje of een stuk ijzerdraad aan het gereedschap.
- Een paar vrijwilligers spelen werknemers, verkleed met een schort, een werkpak, een helm, een paar werkhandschoenen of een stofmasker.
- Trek zwijgend van tafel tot tafel met je boodschap. Laat nadien de massafolder achter en nodig mensen uit om de pin op te spelden.

Een interimkantoor voor schandalige jobs

Als er geen tafels in de buurt zijn, is het moeilijker om de mensen aan te spreken met de werkbrigade. Op de markt, aan het station, in de winkelstraat of op een evenement kan je dan uitpakken met het 11.11.11-interimkantoor voor schandalige jobs.

Al die onwaardige banen in het Zuiden moeten ingevuld worden, dus gaan we werven! Wie wil er aan de slag op een Zuid-Afrikaanse plantage aan een riant loon 0,46 euro per uur? Wie kiest voor een 'toffe' stu-

dentenjob in de Thaise textielindustrie? Tot 80 uren per week, geen sociale bescherming, onmiddellijk ontslag bij zwangerschap...

Spreek de voorbijgangers aan en nodig hen uit om te solliciteren. Zien ze dat soort onwaardige jobs niet zitten, vraag hen dan om de pin op te spelden.

Een draaiboekje om zelf een interimkantoor uit te werken en een reeks 'schandalige jobadvertenties' kan je vanaf juni downloaden van de website of vragen op je provinciaal secretariaat.

Materiaal om mee aan de slag te gaan

De Schafttijd-actiefolder: Om scholen en verenigingen aan te spreken en uit te nodigen om een *Schafttijd* te organiseren.

De Schafttijd-basingrediënten: placemat, pin en massafolder.

Boodschapkaartjes: kaartjes met korte 'boodschappen' van werknemers uit het Zuiden om met de 'werkbrigade' aan de slag te gaan.

De campagneaffiche: De affiche onthul-

len we pas in september. De slogan staat al vast: 'Werknemers zijn geen gereedschap!'

De campagnevideo: Een korte, spitse documentaire om kennis te maken met de problematiek van arbeid en met de partnerorganisaties in het Zuiden.

De affichetoonstelling: affichereeks met sprekende foto's en treffende getuigenissen van werknemers uit het Zuiden.

Catalogus

Een overzicht van het beschikbare campagnemateriaal vind je in de campagnecatalogus. Je kan de elektronische catalogus raadplegen op de website en de gewenste pagina's op een eenvoudige manier downloaden en afdrukken. Een flexibele en duurzame oplossing. Te vinden op www.11.be/educatie. Wie geen internet heeft, kan een afprint vragen op het secretariaat.

-VACATURE-

Mainland Headwear Holding Ltd, Shenzhen, China
zoekt gemotiveerde en flexibele

TEXTIELARBEIDSTERS (V)

voor de productie van hoofddeksels met het logo van de Olympische Spelen voor bekende internationale sportmerken.

Wij bieden

- ruim voldoende werkuren: tot 80 per week
- kortlopend tijdelijk contract
- een competitief uurloon van 0,31 eurocent/uur (of lager als het kan)
- geen sociale voorzieningen

Wij vragen

- een flexibele instelling, bereid tot avond- en weekendwerk
- verplicht in te wonen in de fabriek (kosten voor maaltijden en huisvesting worden ingehouden op het loon).

**Vakbondsleden, zwangere vrouwen
en vrouwen boven 30 jaar:
gelieve zich te onthouden!**

Schaften op school

Ons werk staat op het spel! Je mag verwachten dat ook jongeren bezig zijn met 'werk', al zitten ze nog op de schoolbanken.

Ook voor scholen is de *Schafttijd* een geschikt actiemodel. Bovendien is zo'n Schafttijd snel te organiseren met de placemat, de pin, de massafolder, de affiche... Het actiemateriaal spreekt voor zich.

Schafttijd met ietsje meer

- Je kan tijdens de *Schafttijd* op school de leerlingen uitnodigen voor een interactief spel. Het spelmateriaal is verkrijgbaar vanaf september. Welke feiten over werk zijn waar? Wat klopt niet? Aan de deelnemers om het uit te zoeken. Het spel loopt tot iedereen een pin heeft bemachtigd.
- Jongeren die na afloop van de *Schafttijd* vinden dat werknemers geen gereedschap zijn, laten dat aan iedereen zien! Als klas of school kan je de pin op een opvallende plaats opspelden en op een toffe manier een statement maken. Maak er een originele foto of filmpje van en stuur het door naar jongeren@11.be. Alle foto's en filmpjes worden gepubliceerd en de meest zichtbare, originele of sprekende krijgt een prijs.
- Ook het internet-jongerenproject 'Jongeren aan het werk' laat je leerlingen via een mysterieuze zoektocht kennismaken met de onbekende wereld van het werk.

Meer info over het onderwijsaanbod vanaf juni op www.11.be/educatie

Waardig werk in de klas

We nodigen je graag uit om in klasverband dieper in te gaan op de verhalen en mechanismen achter het tekort aan waardig werk. Er is een ruim aanbod aan educatief materiaal:

Secundair onderwijs:

- Workshop voor de derde graad.
- Lesmap voor eerste, tweede en derde graad. De lesmap is gratis downloadbaar en ook te bestellen, samen met extra materiaal.

De campagnepartners bundelden het onderwijsmateriaal in een gemeenschappelijke folder. Die biedt leerkrachten een overzichtelijk aanbod van lesmappen, workshops, films en een postertentoonstelling over waardig werk.

Basisonderwijs:

- Workshop voor de 3e graad, uitgewerkt samen met Djapo, netwerk voor mondiale vorming. Aan de hand van voorbeelden uit Noord en Zuid maken de leerlingen op een interactieve manier kennis met de problemen van werknemers in Noord en Zuid. Deze begeleide workshop duurt 2 lessen.
- Affichekranten: lesmappen voor de eerste, tweede en derde graad over het campagnethema. Elke affichekrant vertrekt van de campagneaffiche en is gratis downloadbaar.

Jongeren aan het werk: jongerenproject 2008!

Dat er nog werk aan de wereld is, wisten we al wel. Maar dat er te weinig degelijk werk is in de wereld, en dan vooral voor jongeren? En dat de helft van de werkende jongeren minder dan 2 dollar per dag verdient? Kan niet, toch?

Vanaf 24 oktober 2008 kan iedereen de mysteries rond werken-de-wereld ontrafelen in het grote online én offline spel voor jongeren. Met dit internetspel mikken we niet alleen op jeugdhuizen, al blijven die wel een belangrijk doelpubliek. Je kan er echter ook op je eentje instappen, of met je vrienden, jeugdvereniging of klas.

Vier weken lang houdt het spel deelnemers in de ban. Geconfronteerd met allerlei problemen, raadsels en uitdagingen, kan iedereen proberen zich een weg te banen naar de finish. Soms door samen te werken, soms door het hoofd te breken over een

raadsel, door goed te kijken en snel te surfen... De ontlasting én beloning volgt op een slotmoment eind november.

Meer info op www.11.be/jongeren vanaf augustus 2008.

Fondsenwerving

We gaan ervoor!

Vlaanderen toonde zich in 2007 opnieuw solidair met het Zuiden. Goed voor een mooi jaarresultaat van 5.847.561,62 euro, een lichte stijging tegenover 2006. Veel wind en plenzende regen maakten dat de opbrengst van de straatactie in 2007 geen nieuw record vestigde. Maar dankzij jullie moedige inzet slaagden we erin om 1.971.598 euro in te zamelen! Daarmee blijft de gemeentelijke actie de belangrijkste bron van eigen inkomsten voor 11.11.11. Dit jaar proberen we uiteraard nog beter te doen!

Het gezicht van 11.11.11

Jullie zijn het kloppende hart van onze beweging. Jullie geven 11.11.11 een unieke dynamiek die ons een gezicht geeft in Vlaanderen. Dat hebben wij nodig! Door meer geld in te zamelen kunnen we niet alleen meer investeren in structurele oplossingen voor het Zuiden, maar bewijzen jullie ook dat het grote publiek ons steunt. En net deze steun kunnen wij verzilveren bij onze politieke acties en ons lobbywerk.

De Gouden Elf

Je kan met jouw comité vanaf dit jaar extra in de kijker lopen. Het comité met de meest verdienstelijke financiële actie belonen wij met de gloednieuwe Gouden Elf-award. We kijken niet alleen naar financiële meeropbrengst, maar ook naar creativiteit, mobilisatie en inhoud. We komen persoonlijk de prijs overhandigen en het winnende comité krijgt, naast een authentiek certificaat, een eervolle vermelding in onze publicaties!

Als jouw comité de Gouden Elf wint, mag je er één jaar lang mee pronken op de kast of in het gemeentehuis. Daarna moet je hem doorgeven aan de nieuwe winnaar. Tenzij jouw comité opnieuw het strafste is natuurlijk! Waar wacht je op? Ga ervoor!

FUNdraising

Heel wat manieren om fondsen te werven zijn écht leuk. Als ze daarbij een mooie som opleveren, is iedereen dubbel tevreden! Dat kan als je een aantal dingen goed in het oog houdt. Zoals de keuze van je activiteiten. Waar en wanneer je ze plant. En hoe je ze aanpakt...

Misschien is het een goed idee om eens te bekijken hoe je de financiële actie in je gemeente kan optimaliseren. Om je hierbij te helpen is er nu het Actiekookboek, een kleine brochure boordevol ideeën en tips. Deze brochure valt samen met de provinciale krantjes van mei in jouw bus.

Alle inspiratie voor toffe en doeltreffende activiteiten, vind je ook in het online actiekookboek: www.11.be/actiekookboek.

Laat je zien

De nieuwe hesjes en draagtassen waren vorig jaar een groot succes en zijn nog steeds beschikbaar. Op jullie vraag zochten we naar fair trade en ecologische t-shirts en truien. De t-shirts zijn er in katoen of bamboevezel en in verschillende modellen. De zwarte sportieve trui met rits en kap is van katoen. Onze promotionele kledij wordt aangeleverd door het Engelse Continental Clothing Ltd., lid van de Fair Wear Foundation (www.fairwear.nl).

Op de voorjaarsklassiekers kan je alles passen en bestellen. Nadien kan je via de provinciale secretariaten en via de website bestellen tot en met 30 juni. Check de keuze aan modellen op www.11.be/11/financieleactie.

Verkoopmaterialen

De cacao ging vorig jaar vlot van de hand. En ook dit jaar kan je mensen laten proeven van het Zuiden. De pakjes zijn allemaal keurig herverpakt. Ook opnieuw van de partij zijn de handgemaakte magneten en sleutelhangers uit Zuid-Afrika (gemaakt

van metaaldraad en kraaltjes), de fluostiften en de potloden.

Wenskaarten blijven het goed doen! We pakken in 2008 uit met een nieuwe reeks. In elk pakje zit een assortiment van wenskaarten geschikt voor verschillende gelegenheden.

Elke provincie heeft haar aanbod. Alle info vind je op de aparte bestelbon bij de provinciale krantjes van augustus of online op www.11.be/financieleactie.

Broodzakken

Door de inzet van 200 comités werden vorig jaar in heel Vlaanderen en Brussel 28,5 ton broden in een 11.11.11 broodzak verpakt. Het aantal dozen steeg dus met 8 procent tegenover het jaar voordien, het aantal deelnemende bakkers steeg met 11 procent! Dit jaar willen we nog beter doen! Meer info hierover krijg je in juni.

Het financieel actieweekend

11 november valt dit jaar op een dinsdag. Dit betekent dat veel mensen misschien een verlengd weekend nemen. Als de weergoden ons dan ook nog eens gunstig gezind zijn, hebben we alle ingrediënten voor een geslaagde actie!

tip Begin op tijd te plannen en mensen te mobiliseren. Misschien vind je bij het verenigingsleven in je gemeente wel nieuw bloed.

tip Maak nieuwe medewerkers precies duidelijk wat je van hen verwacht. Vraag in het begin niet meer dan twee uur engagement. Als een opdracht heel duidelijk afgebakend is en beperkt in de tijd, is de kans veel groter dat individuen en verenigingen willen meedoen.

Voel je het al kriebelen? Wij wensen je veel succes en ook veel plezier!

En alvast bedankt...

Meer info voor comités over de financiële actie (verkoopmaterialen, broodzakken, praktische info, financieel draaiboek) vind je op www.11.be/financieleactie

11.11.11

VECHT MEE TEGEN ONRECHT

11.11.11

Vlasfabriekstraat 11
1060 Brussel
Tel. 02 536 11 11
info@11.be
www.11.be/campagne

**Provinciale 11.11.11-secretariaten
Antwerpen**

Patriottenstraat 27, 2600 Berchem
Tel. 03 281 06 62
antwerpen@11.be

Limburg

Pastorijstraat 40 bus 7, 3530 Houthalen-Helchteren
Tel. 011 87 14 80
limburg@11.be

Oost-Vlaanderen

Dok Noord 5, 9000 Gent
Tel. 09 233 02 03
oost-vlaanderen@11.be

Vlaams-Brabant & Brussel

Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel
Tel. 02 536 11 53
brabant@11.be

West-Vlaanderen

Hugo Verrieststraat 22, 8800 Roeselare
Tel. 051 24 06 13
west-vlaanderen@11.be

2015
DE MILLENNIUMDOELSTELLINGEN
DE TIJD LOOPT

191 landen ondertekenden een akkoord om tegen 2015 de armoede in de wereld te halveren. Voer samen met de Vlaamse Noord-Zuidbeweging actie om de politici aan hun belofte te herinneren én de lat hoger te leggen. Armoede moet de wereld uit!

www.detijddloopt.be